

Stručný souhrn z řešení projektu

Cílem předložené studie je zhodnocení produkce, způsobů nakládání, logistiky a způsobů odstraňování specifických zdravotnických odpadů na území Středočeského kraje se zaměřením na zdravotnická zařízení zřizovaná Středočeským krajem nebo obcemi na území kraje a návrh řešení pro nakládání s těmito odpady včetně jejich odstraňování.

Předkládaná studie je rozdělena do dvou fází:

Fáze 1: Analytická část - zhodnocení produkce, způsobů nakládání, logistiky a způsobů odstraňování specifických zdravotnických odpadů na území Středočeského kraje se zaměřením na zdravotnická zařízení zřizovaná Středočeským krajem nebo obcemi na území kraje

Fáze 2: Návrhová část - návrh řešení pro nakládání s těmito odpady včetně jejich odstraňování

Analytická část studie byla zpracována s využitím dat o produkci specifických odpadů ze zdravotnictví a nakládání s nimi získaných vlastním dotazníkovým průzkumem u producentů odpadů i u firem nakládajících s těmito odpady, z dostupných databází a z údajů získaných z odborné literatury.

Cílem dotazníkového průzkumu bylo zjistit celkové množství specifických odpadů produkovaných zdravotnickými zařízeními, která jsou zřizována Středočeským krajem nebo obcemi na území kraje a dále zjistit celkovou a disponibilní kapacitu zařízení pro odstranění odpadů, jakožto i jejich technický stav, a to především s ohledem na platné právní předpisy. Dále byl zjišťován způsob separace odpadů, manipulace s nimi, shromažďování a skladování těchto odpadů.

Vzhledem k obsahu a rozsahu studie se tento průzkum jeví jako ojedinělý, a to i v rámci České republiky. Na základě tohoto průzkumu byla nejen formulována návrhová část studie, ale také bylo možné odvodit určité obecné závěry o produkci a nakládání se specifickými odpady ze zdravotnictví, které mohou posloužit při tvorbě metodických pokynů v této oblasti, koncepčních dokumentů na národní i regionální úrovni, atd. Výsledky rovněž umožní srovnání stavu nakládání s těmito odpady v ČR a stavu, který je požadován ze strany Světové zdravotnické organizace.

V rámci dotazníkového průzkumu u producentů odpadu (zdravotnická zařízení zřizovaná Středočeským krajem a obcemi na území kraje) a v rámci analýzy kapacit a technického vybavení koncových zařízení pro odstranění specifických odpadů ze zdravotnictví byly formulovány následující okruhy problémů a nedostatků dosavadního systému nakládání s těmito odpady ve Středočeském kraji¹.

- se specifickými odpady ze zdravotnictví není v mnohých případech nakládáno v souladu s legislativou. Některá zdravotnická zařízení vykazují velmi nízké množství specifických

¹ Identifikované nedostatky jsou v základních rysech shodné s nedostatky v této oblasti identifikovanými v obdobných studiích a dokumentech, které byly zpracovány na národní i regionálních úrovních. Lze tedy tvrdit, že oblast specifických odpadů ze zdravotnictví má v rámci ČR určitá specifika, která platí universálně bez ohledu na posuzovaný region.

zdravotnických odpadů oproti teoretickým předpokladům, je tedy podezření, že podstatná část těchto odpadů končí v odpadu komunálním,

- nízká intenzita odvozu specifických odpadů ze zdravotnických zařízení,
- absence chladících boxů,
- vysoký podíl ruční manipulace s odpadem,
- jehly a ostré předměty nejsou v některých případech separovány, způsobují narušení obalů,
- neznalost legislativy v oblasti odpadů, zastaralé provozní řády pro nakládání s odpady,
- nízká osobní odpovědnost za nakládání s odpady,
- nezájem ze strany vedení zdravotnického zařízení o problematiku odpadů u některých zdravotnických zařízení,

Z průzkumu provedeného v rámci analytické části vyplývá, že systém nakládání se specifickými odpady ze zdravotnictví na území Středočeského kraje vykazuje ve všech fázích nakládání s odpady (vznik, shromažďování, transport a odstraňování) rozdílnou úroveň naplňování legislativních i hygienických podmínek. Systém dosud není jednotný a jednotlivé operace při nakládání s odpady nejsou plně kompatibilní. Závěry poukazují jednoznačně na potřebu vybudování jednotného systému nakládání s odpady, který bude maximálním způsobem přebírat povinnosti původců a umožní jejich efektivní a bezpečné odstraňování. Navrhovaný systém musí být schopen zajistit bezpečné a rychlé odstraňování odpadů i v případě náhlých výpadků některých článků řetězce nakládání se specifickými odpady ze zdravotnictví.

Návrhová část studie byla zpracována na základě výsledků a závěrů analytické části. Tato návrhová část předkládá intervenční řešení (řešení se opírá o finanční podporu z Kohezního Fondu soudržnosti) a neintervenční řešení problematiky nakládání se specifickými odpady ze zdravotnictví včetně odstraňování těchto odpadů na území Středočeského kraje (řešení nepředpokládá podporu z Fondu soudržnosti).

Řešení je zpracováno s ohledem na zdravotnická zařízení zřizovaná Středočeským krajem nebo obcemi na území kraje. Návrhové řešení vychází ze závěrů analytické části, která konstatovala, že současný způsob nakládání se specifickými odpady ze zdravotnictví není schopen v dostatečné míře eliminovat rizika, která vyplývají z povahy odstraňovaných odpadů a současný stav neumožňuje samostatnou konsolidaci, která by vedla k vytvoření takového systému, jenž by ve všech fázích odpovídal požadavkům platné legislativy.

Podstata řešení spočívá ve svěřeni odpovědnosti za vytvoření jednotného systému nakládání se specifickými odpady ze zdravotnictví do rukou účelově založené akciové společnosti. Zakladateli této společnosti by byly v převážné míře zdravotnické organizace zřizované krajem nebo obcemi na území Středočeského kraje. Tato společnost by již od založení disponovala zkušenostmi a odpovídajícím majetkem, který by umožnil předložení žádosti o podporu z prostředků evropského Fondu soudržnosti na realizaci některého z navržených scénářů.

Návrhová část studie předpokládá realizaci intervenčního řešení buď pouze na regionální úrovni (regionální scénář), nebo s otevřením systému i pro původce odpadů mimo území Středočeského kraje (nadregionální scénář). Regionální scénář uvažuje s nastavením logistických a technických kapacit tak aby vyhověly potřebám regionu, splňovaly podmínky

zálohovatelnosti a soběstačnosti systému a ponechává dostatečnou kapacitu stávajících legislativě vyhovujících zařízení k pokrytí potřeb pro odstraňování jiných než specifických odpadů ze zdravotnictví. Nadregionální scénář předpokládá rozšíření kapacit zařízení k odstraňování specifických odpadů ze zdravotnictví tak, aby byly schopny absorbovat odpady dovážené za účelem odstranění i z okolních regionů, zejména z hlavního města Prahy.

Zatímco regionální scénář umožňuje jistý stupeň volnosti mezi volbou zabezpečovat provoz systému nakládání s odpady vlastními silami účelově založené akciové společnosti nebo přenesením výkonu provozních povinností na nezávislé společnosti, nadregionální scénář již uvažuje s transformací společnosti do roviny zastřešujícího subjektu celého systému a je zodpovědný za strategická rozhodování, rozvoj poskytovaných služeb, kontrolu smluvních vztahů mezi původci a distribuci finančních zdrojů.

Z provedených hodnocení přínosů a rizik jednotlivých scénářů se jako optimální jeví regionální scénář, který by do sebe v maximální možné míře integroval nosné prvky nadregionálního scénáře, tj. přenesení výkonu provozních činností na nezávislé společnosti disponující odpovídajícími zkušenostmi s nakládáním se specifickými odpady ze zdravotnictví. Regionální scénář je proto v návrhové části rozpracován do větších detailů včetně navržení několika opatření pro jeho realizaci.

Cílovým stavem regionálního i nadregionálního scénáře je budoucí kapitalizace, tj. prodej účelově založené společnosti a přenesení její činnosti na soukromé subjekty, které budou schopné garantovat dlouhodobou efektivitu a udržitelnost vybudovaného systému nakládání se specifickými odpady ze zdravotnictví.

Následující schéma návrhové části ukazuje strukturu navrženého řešení

